

Vivat Roman Tykal

V letošním roce se dožívá kulatého životního jubilea předseda naší komise Roman Tykal. Rodák z jihozápadních Čech (narozen 19. 1. 1956 v Klatovech) žije v Měčíně, kde po roce 1989 několik let vykonával funkci starosty města a soukromě podniká. Nepříznivé společenské okolnosti v době jeho mládí za tzv. reálného socialismu mu nedovolily získat jiné vzdělání než vyučení pro podnik Textil Plzeň, které absolvoval na Učňovské škole a Institutu obchodní výchovy v Plzni. Zájem o historii rodného kraje, lidovou architekturu a památky ho vedl k zapojení do regionálních vlastivědných struktur, ale také do České národopisné společnosti, v níž se v roce 2003 stal předsedou „Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení“. S jeho předsednictvím je spojena pravidelná činnost komise, pořádání pracovních seminářů na různých místech České republiky nebo vydávání periodika, *Zpravodaje Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení České národopisné společnosti*. Ten má zejména informativní poslání, z něhož nejcennější je jistě bibliografie odborné literatury věnované problematice vesnického domu, kterou R. Tykal připravuje excerpci z regionálních i celostátních časopisů, příležitostných sborníků i samostatných knižních titulů. Ve Zpravodaji pravidelně informuje o činnosti komise, ale také o pořádaných konferencích a seminářích (Mariánská Týnice, Volduchy, Sloup v Č., Rožnov p. R., Svratka, Vysoké Mýto, Horní Maršov, Volyně, Broumov, Příbor, Nečtiny), uveřejňuje jubilejní články k životním výročím badatelů (E. Baláš, J. Trejbal, J. Škabrada) nebo dokumentátorů vesnického domu, fotografů (B. Vavroušek) a kreslířů (J. Spirhanzl-Duriš, J. Řeřicha, J. Brož). Na základě zpráv z tisku publikuje přehledy o obnově památek lidového stavitelství a o jejich prohlášení za nemovité kulturní památky.

Jako předseda komise organizuje pravidelně každý rok semináře k problematice lidové architektury, které se konají na různých místech ČR, nejčastěji ve spolupráci s muzejní institucí (Praha, Zubrnice, Sedlčany, Blovice, Strážnice, Soběslav, Domažlice, Příbor, Uh. Hradiště). Několikrát sám na seminářích komise vystoupil, jako v Praze na „Osobnostech historické fotografické dokumentace lidové architektury“ (2005), kde zhodnotil dílo B. Vavrouška, nejvýznamnějšího fotografa lidových staveb v meziválečné době, nebo v Soběslavi na semináři pořádaném k tématu „Sloho-vých ohlasů v lidové architektuře“ (2011).

Široké vědomosti jubilanta o české lidové architektuře jsou výsledkem dlouhodobého odborného zájmu, vlastních poznávacích cest do terénu a vytváření fotografické dokumentace, ale také spolupráce s badateli, jako byl dr. Josef Vařeka

z pražského Etnologického ústavu AV ČR nebo je architekt a vysokoškolský profesor Jiří Škabrada. Výsledkem uvedené spolupráce je mj. R. Tykalem zpracovaná bibliografie lidových staveb vyobrazených v Zibrtové *Českém lidu* (1892–1932) uložená v Etnologickém ústavu AV ČR ke studijním účelům. V ústavním periodiku, *Českém lidu*, publikoval výsledky svého terénního výzkumu k fotografické dokumentaci lidových staveb B. Vavrouška publikovaných v jeho *Dědině* (1925).

Pravidelným účastníkem a často také referentem je R. Tykal na seminářích k technickým památkám ve Vysokém Mýtě. V roce 2001 na semináři „Lidové stavitelství na starých fotografiích“ přiblížil prostudovanou Vavrouškovu fotografickou sbírku. Jeho fotodokumentaci se zaměřením na vodní mlýny, pily a další technické stavby zhodnotil na dalším vysokomýtském semináři věnovaném vodním mlýnům (2002). Český mlýn na Národopisné výstavě československé byl tématem jeho referátu na semináři „Vodní mlýny IV“ v roce 2011. Na konferencích pořádaných Národním památkovým ústavem, sekci lidové architektury, jichž se rovněž několik let účastní, referoval o zděné lidové architektuře na území severovýchodního Klatovska (1996), o drobných sakrálních památkách ve stejném regionu (2000) nebo o dřevěných venkovských stavbách v kraji pod Zelenou Horou (2002). Objevil neznámou skupinu polygonálních stodol na jižním Plzeňsku, o které referoval na památkářské konferenci zaměřené na hospodářské stavby venkova v Prachaticích roku 2004.

Jubilant se zapojil rovněž do činnosti odborné skupiny pro lidové stavitelství při Asociaci muzeí a galerií ČR. Účastnil se pořádaných seminářů a ve vydaných sbornících najdeme jeho příspěvky o dokumentaci lidové architektury provedené A. Jiráskem (1998), o interiérech lidových staveb na fotografiích B. Vavrouška (1999) nebo vyhodnotil fotoarchiv Okresního muzea v Klatovech z hlediska lidové architektury (1999). Pravidelně se účastnil a účastní konferencí *Dějiny staveb* pořádaných v západočeských Nečtinách územním pracovištěm Národního památkového ústavu, Klubem A. Sedláčka a dalšími organizacemi. Stal se členem Společnosti pro obnovu vesnice a malého města (SOVAMM). Na stránkách SOVAMM najdeme jeho podrobnou personální bibliografii starších prací do r. 2002.

Roman Tykal úzce spolupracoval také s pražským Národopisným oddělením Národního muzea, kde prostudoval obsáhlý fotoarchiv a dokumentační fondy. Ve spolupráci s tímto muzejním pracovištěm vznikla v Měčíně za jeho starostování expozice skašovského hračkářství, protože ve vlastním Skašově, kde výrobci pracovali, se nenašly vhodné výstavní prostory. Expozici ze svých sbírek vybudovalo Národopisné oddělení Národního muzea a její existence přispěla k uskutečnění dvou seminářů k problematice lidové výroby, které ve spolupráci s měčínským Městským úřadem uspořádala Národopisná společnost v r. 1999 a 2004. Referáty byly publikovány v *Národopisném věstníku* a v samostatném sborníku.

Kontakty R. Tykal udržuje také s regionálními muzejními a paměťovými institucemi. V roce 1997 byl iniciátorem obnovy časopisu *Pod Zelenou Horou*.

Vlastivědného sborníku jižního Plzeňska, který začaly společně vydávat Městské úřady v Měčíně, Přešticích a Nepomuku. Vedle redaktorské práce ve sborníku publikoval řadu prací s problematikou dějin vesnických sídel a domu, ale také o drobných sakrálních památkách či o provozních stavbách. V roce 2000 zde připomněl výročí Národopisné výstavy československé nebo v roce 2013 akce pořádané v rámci „Roku lidové architektury“. Je autorem řady propagačních tiskovin věnovaných rodném Měčínu a Měčínsku.

Přejeme Romanu Tykalovi mnoho elánu do další práce při vedení Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení České národopisné společnosti a ve vlastní badatelské práci, která se stala jeho koníčkem.

Miroslav Válka

Výběrová bibliografie Romana Tykala

Bibliografie obrazové dokumentace lidových staveb ČESKÝ LID, I–XXXII, 1892–1932. Strojopis 1989. Uloženo v Etnologickém ústavu Akademie věd ČR v Praze, inv. č. Rkp 430, 578 položek + rejstříky.

Doplňující výzkum k fotografické dokumentaci lidových staveb v díle Bohumila Vávrouška „DĚDINA“. Český lid 82, 1995, s. 235–258.

Zděná lidová architektura na území severovýchodního Klatovska. In: Zděná architektura v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Sborník příspěvků ze semináře SÚPP a PÚŠČ v Hřiměždicích 16. – 18. 9. 1996. Praha: Státní ústav památkové péče, 1996, s. 8–11.

Dokumentace lidové architektury v zápisnicích Aloise Jiráska. In: Studie k lidovému stavitelství I. – Nejnovější poznatky ke studiu vesnického domu 18. – 19. století. In: Sborník příspěvků ze semináře Odborné skupiny pro lidové stavitelství při AMG v Praze v Podještědském muzeu Karoliny Světlé v Českém Dubu 9. – 10. 4. 1997. Klatovy: Okresní muzeum v Klatovech, 1998, s. 27–34.

Interiéry lidových staveb ve fotografické dokumentaci Bohumila Vávrouška. In: Studie k lidovému stavitelství II. – Interiéry v muzeích v přírodě a interiérové expozice ve vlastivědných muzeích a dokumentace způsobu bydlení. In: Sborník příspěvků ze semináře Odborné skupiny pro lidové stavitelství při AMG v Praze ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm 19. – 20. 5. 1998. Klatovy: Okresní muzeum v Klatovech, 1999, s. 12–15.

Historický fotoarchiv Okresního muzea v Klatovech a lidová architektura. In: Studie k lidovému stavitelství IV. – Fotodokumentace lidové architektury v muzeích České republiky. Sborník příspěvků ze semináře Okresního muzea v Klatovech a Odborné komise pro lidové stavitelství Asociace českých a moravských muzeí a galerií České republiky v Klatovech 25. – 27. 5. 1999. Klatovy: Okresní muzeum v Klatovech, 1999, s. 19–23.

Drobné sakrální památky severovýchodního Klatovska a podíl obcí na jejich vzniku. In: Hospodářské, výrobní, společenské, sakrální a jiné neobytné stavby – nedílná součást vesnických sídel a krajiny. Sborník příspěvků ze semináře SÚPP ve Vlčnově 13.–15. 9. 2000. Praha: Státní ústav památkové péče, 2000, s. 33–37.

Výročí Národopisné výstavy československé. Pod Zelenou Horou. Vlastivědný sborník jižního Plzeňska III (XV), 2000, č. 2, s. 2–4.

Drobné sakrální památky severovýchodního Klatovska. Pod Zelenou Horou. Vlastivědný sborník jižního Plzeňska III (XV), 2000, č. 3, s. 4–8.

Vávrouškova fotosbírka. In: Lidové stavitelství na starých fotografiích. Sborník referátů ze semináře Okresního muzea ve Vysokém Mýtě 30. – 31. 10. 2001. Vysoké Mýto: Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě, 2002, s. 71–78.

Vodní mlýny, pily a další technické stavby ve fotografické dokumentaci Bohumila Vávrouška. In: Vodní mlýny. Sborník referátů ze semináře Okresního muzea ve Vysokém Mýtě 18. – 19. 6. 2002. Vysoké Mýto: Okresní muzeum ve Vysokém Mýtě, 2002, s. 71–75.

Dřevěné venkovské stavby v kraji pod Zelenou Horou. In: Dřevěné stavby průzkum, dokumentace, ochrana a využití. Sborník příspěvků ze semináře NPÚ v Rožnově pod Radhoštěm 11. – 13. 9. 2002. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2003, s. 9–10.

Neznámá skupina polygonálních stodol z jižního Plzeňska. In: Historické hospodářské stavby venkova, realita a perspektivy. Sborník příspěvků ze semináře NPÚ v Prachaticích 15. – 17. 9. 2004. Praha: Národní památkový ústav, ústřední pracoviště, 2005, s. 22–25.

Venkovské stavby na Nepomucku a jejich historická fotografická dokumentace. K obrazové příloze. Zpravodaj Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení České národopisné společnosti 2, 2005, s. 6–8, 16 foto v příloze.

Bohumil Vávroušek. Dokumentace lidové architektury. In: Osobnosti historické fotografické dokumentace lidové architektury. Sborník referátů ze semináře. Praha: Česká národopisná společnost, 2006, s. 2–6.

Český mlýn na Národopisné výstavě československé. In: Vodní mlýny IV. Sborník referátů ze semináře. Vysoké Mýto: Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, 2011, s. 200–202.

Rok lidové architektury. Pod Zelenou Horou. Vlastivědný sborník jižního Plzeňska XVI (XXVIII), 2013, č. 1, s. 16; č. 3, s. 17; č. 4, s. 27.

Sušárna ovoce ve Vřeskovicích. Pod Zelenou Horou. Vlastivědný sborník jižního Plzeňska XVII (XXIX), 2014, č. 2, s. 13–15.

Sluhové ohlasy ve fotodokumentaci venkovského stavitelství Bohumila Vávrouška. In: Vesnická stavební kultura. Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 180–184.

K 140. výročí narození Bohumila Vávrouška (1875–1939). Národopisný věstník 32 (74), 2015. Suplementum. Zpravodaj Komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení České národopisné společnosti 12, 2015, s. 34–36.

Biografie Romana Tykala

Válka, Miroslav (ed.): *Národopisná ročenka 2000.* Praha: Národopisná společnost, 2000, s. 172.

Vařeka, Josef – Frolec, Václav: *Lidová architektura. Encyklopedie.* Praha: Grada, 2007, s. 312.